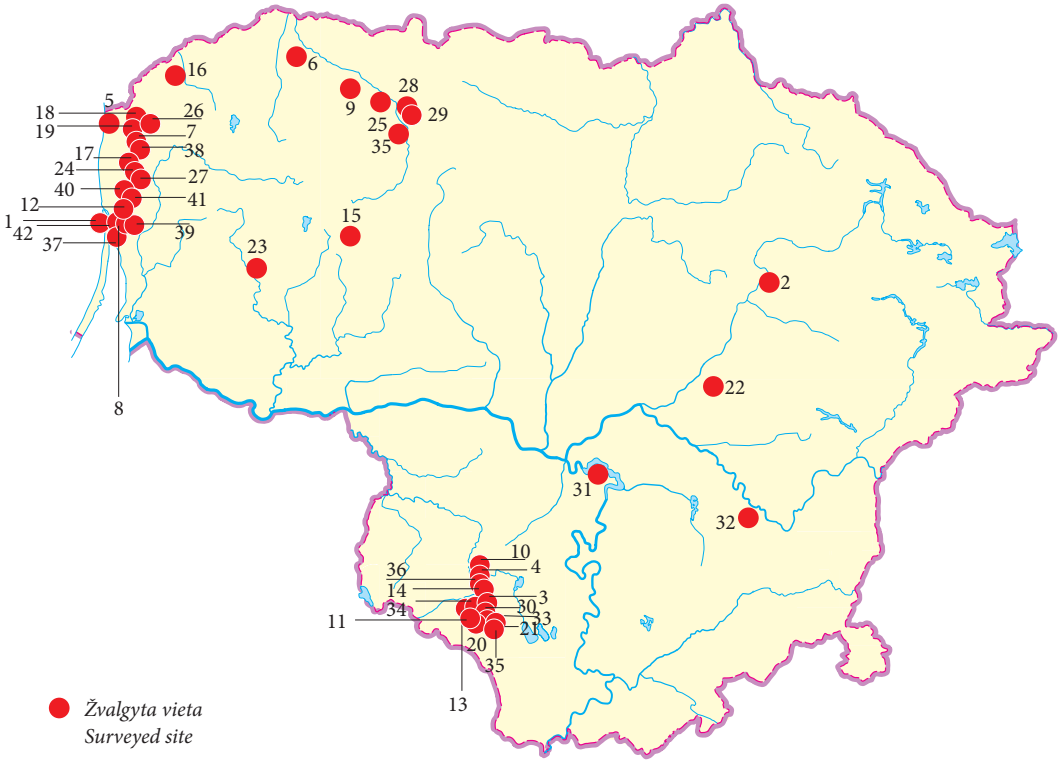
XI. Archeologiniai žvalgymai
Archaeological Field Surveys

Žvalgyta vieta
Surveyed site

1. *Alksnynė*
2. *Anykščiai*
3. *Armoniškiai*
4. *Balaikai*
5. *Būtingė*
6. *Daubariai*
7. *Daubėnai*
8. *Dumpiai*
9. *Gyvoliai*
10. *Gustaičiai*
11. *Ilgalauka*
12. *Ilgėnai*
13. *Jakimavičiai*
14. *Kamšai*
15. *Kražiai*
16. *Kubiliškė*
17. *Kurmaičiai*
18. *Laukžemė*
19. *Mažučiai*
20. *Mockai*
21. *Mockava*
22. *Pabaiskas*
23. *Padievaitis*
24. *Padvariai*
25. *Papilė*
26. *Pelėkiai*
27. *Petrikaičiai*
28. *Rekčiai*
29. *Romučiai*
30. *Rūdelė*
31. *Samylai*
32. *Sausiai*
33. *Slabatka*
34. *Sūsninkai*
35. *Šilėnai*
36. *Šimuliai*
37. *Šunpetriai*
38. *Tarvydai*
39. *Toleikiai*
40. *Triušiai*
41. *Vaiteliai*
42. *Žardė*

Jonas Balčiūnas

Samylų antrasis piliakalnis

2011 m. pavasarį KPC archeologai žvalgė šalia Samylų kaimo, prie Kauno marių esantį iki tol nežinotą piliakalnį (Kauno r., Samylų sen.). Pirmasis jį pastebėjo ir kaip apie netoli Samylų piliakalnio esančią kitą į piliakalnį panašią kalvą KPC elektroniniu paštu pranešė Kauno marių regioninio parko direkcijos vyresnysis biologas Giedrius Vaivilavičius. Piliakalnio žvalgymo metu buvo nustatyta jo teritorija, GPS prietaisu užfiksuotos jo ribų kampų koordinatės.

Samylų piliakalnis II yra apie 1,5 km į Š nuo seniau žinomo Samylų piliakalnio I su papėdės gyvenviete (A337K), maždaug 70 m į V nuo Kauno marių V kranto, į P nuo mažo į marias įtekančio upeliuko dešiniojo kranto, apie 100 m į PV nuo šio upeliuko žiočių. Jis įrengtas daugiausia lapuočiais medžiais ir eglėmis apaugusiame aukštumos iškyšulyje, iš R pusės juosiamame buvusio Nemuno slėnio (dabar – marių pakrantė), iš ŠR, Š ir ŠV pusių – mažo bevardžio upelio griovos, o PV pusėje toliau tęsiasi aukštuma.

Piliakalnio aikštelė ovali, beveik trikampė, orientuota PV–ŠR kryptimi, apie 10 m ilgio ir maždaug 12 m pločio PV gale, ties pylimu žemėjanti į ŠR pusę, skersai kiek išgaubta, PV pusėje nuo aukštumos atskirta apie 2 m aukščio nuo išorės, 2,5–3 m aukščio nuo pačios aikštelės 18–20 m pločio ir 16 m ilgio pylimu, kurio išorėje yra apie 15 m pločio ir 0,7 m gylio įduba – gal buvęs piliakalnio griovys. Ties pylimo ŠV galu, tarp jo ir piliakalnio šlaito yra lyg savotiška aikštelę ir griovį jungianti neplati ir nuolaidi į ŠV terasa – gal čia buvęs senasis įėjimas į piliakalnį. Piliakalnio šlaitai statūs, iki 20–25 m aukščio. Kultūrinio sluoksnio žvalgant nepastebėta. Visas piliakalnis apaugęs daugiausia lapuočiais medžiais ir jų pomiškiu, viršuje auga ir kelios eglės.

Pagal išvaizdą Samylų piliakalnį II galima datuoti I tūkst. – II tūkst. pradžia. Jį siūloma įrašyti į NKVR.

Išvykos metu į R nuo piliakalnio, pievoje tarp jo ir Kauno marių, kurmiarausiuose vietomis pastebėta tamsoka žemė, tačiau keramikos šukių neaptikta, todėl sunku pasakyti, ar tai gali būti piliakalnio papėdės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio pėdsakai, ar tiesiog kada nors gerai įtręštas dirvožemis. Tikėtina, kad gyvenvietė čia galėjo būti, nes vieta patogi – gana lygus paviršius šalia Nemuno (dabartinė Kauno marių pakrantė) ir prie mažo upelio, o ir pats piliakalnis mažas, greičiausiai skirtas tik pasislėpti kilus pavojui. Be to, netoli, maždaug už 500–600 m į P nuo šios vietos, pačioje dabartinių marių pakrantėje ir jų atabrade KPC dar anksčiau, 2002 m., vietomis yra pastebėję senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio pėdsakų, aptikę lipdytos keramikos šukių. Tai rodytų, kad kažkada šios vietos buvo gana tankiai apgyvendintos. Ar šio piliakalnio R papėdėje buvo jo gyvenvietė, matyt, atsakyti bus galima tik atlikus archeologinius tyrimus.

Samylai Hillfort II

In the spring of 2011, KPC archaeologists surveyed a so far unknown hillfort which lay beside Samylai (Kaunas District) near Kaunas Reservoir and had been reported by Senior Biologist G. Vaivilavičius of the Kaunas Reservoir Regional Park administration. The hillfort is about 1.5 km to the N of Samylai hillfort I and settlement, roughly 70 m to the W of the reservoir's W shore, and to the S of a small nameless stream flowing into the reservoir. It was created on a highland projection,

which is surrounded on the E by the former Nemunas valley (now the reservoir's shore) and on the NE, N, NW by the bed of a small, nameless stream. On the SW it is separated from the highland by a 15 m wide, 0.7 m deep, 2 m high, and 16 m long bank. The hillfort's enclosure is almost triangular, is oriented to the SW – NE, descends to the NE, is 10 m long, and is 12 m wide at the SW end at the bank. On the basis of its appearance, the hillfort can be dated to the 1st – early 2nd millennium. An associated settlement could have existed at its E foot.

Jonas Balčiūnas, Arūnas Strazdas

Vėl surasti pamiršti pilkapiai prie Sausių

KPC archeologai 2011 m. rudenį žvalgė Trakų r., Lentvario sen., Sausių, Bevandeniškių pilkapyną II. Žvalgant buvo nustatyta pilkapyno teritorija, GPS prietaisu užfiksuotos jo ribų posūkio taškų ir pilkapyno pilkapių centrų koordinatės, pilkapiai pamatuoti ir nufotografuoti.

Pirmą kartą šiuos pilkapius 1950 m. aplankė LII žvalgomoji archeologinė ekspedicija (vadovas Adolfas Tautavičius), lankydama šalia Vilniaus–Kauno geležinkelio esančius Bevandeniškių pilkapius, kurie kiek vėliau, 1952 m., tyrinėti (vadovas Adolfas Tautavičius). Ekspedicijos ataskaitoje nurodomi maždaug už 250 m į P nuo Bevandeniškių pilkapių, kalvoje esantys trys pilkapiai, išsidėstę trikampiu.

Tačiau į archeologijos paminklų sąrašus šie pilkapiai nepateko. MMT nei 1975, nei 1984 m. žvalgydami Trakų r. archeologijos paminklus (tarp jų ir 1952 m. tirtuosius Bevandeniškių pilkapius), nei vėliau minėtų pilkapių nelankė. Į paminklų sąrašus kaip Sausių, Bevandeniškių pilkapiai 1972 m. buvo įrašyti tik 1952 m. tirti pilkapiai. O šis pilkapynas net pusę amžiaus buvo nelankomas ir pamirštas.

Sausių, Bevandeniškių pilkapynas II yra apie 550 m į ŠV nuo Bevandeniškių geležinkelio stoties, 250 m į PV nuo Vilniaus–Kauno geležinkelio ir 200 m ta pačia kryptimi nuo Sausių, Bevandeniškių pilkapyno, vadinamo Kapčiais (A1151P), miške, kalvos viršuje.

KPC 2011 m. rudenį žvalgydamas Sausių, Bevandeniškių pilkapyną II iš viso suskaičiavo keturis pilkapius. Trijų didesnių pilkapių, išsidėsčiusių trikampiu, sampilai buvo 12 m, 8 m bei 7,5 m skersmens ir atitinkamai maždaug 1 m, 0,6 m bei 0,5 m aukščio, žemo suploto pusrutulio pavidalo. Didžiausias iš jų su dviem grioviais, o mažesni lyg su grioviais ar pailgomis duobėmis prie pagrindų, visi trys kiek deformuoti – du nuskleisti į PR pusę, o vienas – į PV, juose matyti senos duobės ar jų žymės. Ketvirtasis pilkapis, mažiausias iš visų – maždaug 5 m skersmens ir 0,2–0,3 m aukščio, su dviem duobėmis, iš kurių viena bendra su kito pilkapio duobe, prie pagrindo labai sulėkštėjęs ir kiek abejotinas.

Pagal pilkapių išvaizdą Sausių, Bevandeniškių pilkapyną II galima datuoti I tūkst. viduriu – II puse. 2012 m. pilkapynas įrašytas į NKVR.

Forgotten Barrows near Sausiai Found Again

In the autumn of 2011, KPC archaeologists surveyed Sausiai and Bevandeniškės Barrow Cemetery II (Trakai District), determining the cemetery's boundaries, using a GPS